

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики та
просторового планування

/ А.М. Мамедов /

1 вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародний захист прав людини»

(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
081	Право
	назва спеціалізації
	Будівельне та містобудівне право

Розробники

Сердюк Н.А., д.ю.н., доц.

Мамонтов І.О., к.ю.н., доц.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і
права

протокол №1 від 1 вересня 2022 року

Завідувач кафедри

(Перегуда Є.В.).

Схвалено гарантом освітньої програми «Будівельне та містобудівне право»

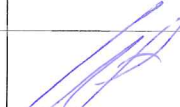
Гарант ОП

/Ігор МАМОНТОВ/

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності «Право»
протокол №1 від 30 серпня 2022 року

)

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

шифр	Назва спеціальності (спеціалізації)	Форма навчання: денна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
		Кредитів на	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			КП	КР	РГ	р				
				Разом	Л	Лр					Пз			
081	Право (Будівельне та містобудівне право)	5	150	76	38		38				1	I	7	

шифр	Назва спеціальності (спеціалізації)	Форма навчання: заочна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
		Кредитів на	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			КП	КР	РГ	р				
				Разом	Л	Лр					Пз			
081	Право (Будівельне та містобудівне право)	5	150	38	10		28				1	I	8	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування цілісної системи професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей здобувачів вищої освіти у сфері міжнародно-правового регулювання статусу особи, механізмів захисту прав людини на міжнародному рівні, імплементації міжнародно-правових зобов'язань держави у сфері забезпечення правового статусу особи у національне право.

Завдання:

- формування загальних і структурних основ теоретичних знань (концепцій, доктрин) щодо міжнародного права як особливої правової системи, її принципів, джерел, суб'єктів;
- формування правової свідомості щодо гуманізації міжнародного права для розвитку сучасних міжнародних відносин, особливостей регламентації співробітництва держав у сфері захисту прав і свобод людини;
- розуміння принципів функціонування основних інституційних складових міжнародних універсальних та регіональних систем захисту прав людини та еволюції їх повноважень;
- набуття навичок критичного аналізу ефективності різноманітних універсальних та регіональних механізмів захисту прав людини та впливу результатів їх діяльності на розвиток національного законодавства України;
- набуття професійних практичних навичок щодо визначення, обрання та реалізації найбільш ефективних засобів захисту прав людини;
- засвоєння науково-теоретичних підходів, практичних методів, прийомів професійної діяльності у застосуванні норм та принципів міжнародного права прав людини у міжнародних відносинах та їх імплементації у внутрішні правопорядки держав;
- оволодіння інноваційними практиками, юридичною технікою тлумачення норм міжнародного права прав людини;
- застосування рішень міжнародних судових та інших органів у діяльності національних правозастосовних та правотворчих органів.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, дані щодо викладачів, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2867>. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Компетентності студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.
Загальні компетентності	
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК14	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
СК01	Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.
СК03	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК04	Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.
СК05	Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.
СК06	Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.
СК08	Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.
СК09	Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.
СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
СК15	Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН02	Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.
ПРН04	Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.
ПРН08	Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.
ПРН12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
ПРН15	Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
ПРН19	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
ПРН20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
ПРН22	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Програма дисципліни

МОДУЛЬ I

ОСНОВИ ТЕОРІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

Змістовий модуль 1. Загальні положення про права людини

Тема 1. Становлення міжнародних стандартів у сфері прав людини.

Природа і сутність прав людини. Класифікація прав людини. Класифікація універсальних правозахисних механізмів за характером діяльності. Класифікація за правовою природою універсальних механізмів захисту прав людини. Класифікація універсальних

правозахисних механізмів за критерієм складу. Механізми розгляду скарг і механізми системного захисту прав людини. Класифікація універсальних правозахисних механізмів за критерієм терміну діяльності. Класифікація універсальних правозахисних механізмів за обсягом повноважень.

Права людини в історії політико-правової думки. Національні традиції розвитку вчення про права людини в Україні. Теорія прав людини у різних правових концепціях.

Покоління прав людини та їх правове становище. Поняття Перше покоління прав людини. Друге покоління прав людини. Третє покоління прав людини. Становлення четвертого покоління прав людини.

Практичне заняття 1

1. Природа і сутність прав людини.
2. Класифікація прав людини.
3. Права людини в історії політико-правової думки.
4. Національні традиції розвитку вчення про права людини в Україні.
5. Теорія прав людини у різних правових концепціях.
6. Покоління прав людини та їх правове становище.

Тема 2. Сучасні теорії прав людини.

Міжнародне право прав людини. Сучасні концепції міжнародного права прав людини. Універсальна концепція прав людини і культурний релятивізм.

Ознаки та загальне поняття міжнародних стандартів прав людини. Класифікація міжнародно-правових стандартів прав людини. Універсальні і регіональні міжнародно-правові стандарти прав людини: загальна характеристика.

Співвідношення міжнародно-правових стандартів прав людини і національного права. Імплементация міжнародно-правових стандартів прав людини в національне право України.

Міжнародні механізми захисту прав людини та їх класифікація.

Практичне заняття 1

1. Міжнародне право прав людини.
2. Сучасні концепції міжнародного права прав людини.
3. Ознаки та загальне поняття міжнародних стандартів прав людини та їх класифікація.
4. Універсальні і регіональні міжнародно-правові стандарти прав людини: загальна характеристика.
5. Співвідношення міжнародно-правових стандартів прав людини і національного права.
6. Класифікація міжнародних механізмів захисту прав людини.

МОДУЛЬ II

УНІВЕРСАЛЬНІ МІЖНАРОДНІ КОНТРОЛЮЮЧІ ОРГАНИ ЗА ДОТРИМАННЯМ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Змістовий модуль 2. ООН як універсальний орган з міжнародного захисту прав та свобод людини.

Тема 3. Захист прав людини в рамках ООН.

ООН у міжнародному механізмі захисту прав людини. Спеціалізовані установи ООН. Універсальні та регіональні органи у міжнародному механізмі захисту прав людини.

Повноваження та функції Генеральної Асамблеї ООН в галузі захисту прав людини

(за Статутом МС ООН). Розгляд справ та прийняття рішень Генеральною Асамблеєю ООН.

Головні комітети ГА ООН: загальна характеристика діяльності. Резолюції ГА ООН. Комісія міжнародного права (створена резолюцією Генеральної Асамблеї в 1947 р.). Розгляд і затвердження ГА ООН нормативних документів у сфері прав людини. Розгляд доповідей функціональних органів ООН. Роль Генеральної Асамблеї ООН у підготовці та проведенні всесвітніх кампаній з прав людини.

Створення та загальна характеристика Ради ООН з прав людини. Склад та організація роботи в Раді ООН з прав людини. Допоміжні органи Ради ООН з прав людини. Універсальні періодичні огляди. Постійне представництво України в Раді ООН з прав людини.

Захист прав людини Комітетом ООН з прав людини та іншими Комітетами.

Управління Верховного комісара ООН у справах біженців. Мета та напрямки діяльності УВКБ ООН. Представництво УВКБ ООН в Україні. Верховний Комісар ООН у справах біженців.

Керівні принципи ООН з питань внутрішнього переміщення. Тематичний огляд діяльності УВКБ ООН: біженці та шукачі притулку. Конвенція про статус біженців 1951 року. Звіт про спільну оцінку потреб біженців, шукачів притулку та внутрішньо переміщених осіб – Україна, липень 2017.

Історичні передумови виникнення інституту уповноваженого ООН з прав людини. Функції уповноваженого ООН з прав людини.. Значення інституту омбудсмена ООН для розвитку системи міжнародно-правового захисту прав людини. Резолюція 48/141 А Генеральної Асамблеї ООН «Верховний комісар щодо заохочення і захисту всіх прав людини». Обов'язки Верховного комісара ООН із заохочення та захисту всіх прав людини.

Практичне заняття 1

1. ООН у міжнародному механізмі захисту прав людини. Статут ООН.
2. Місце Генеральної Асамблеї ООН в галузі захисту і заохочення прав людини.
3. Рада ООН з прав людини.
4. Верховний комісар ООН з прав людини.
5. Процедура 1503.
6. Інститут уповноваженого ООН з прав людини.

Тема 4. Нормативне забезпечення універсальних міжнародно-правових стандартів прав людини.

Загальна Декларація прав людини (1948 р.) як джерело універсальних міжнародно-правових стандартів прав людини (ЗДПЛ). Передумови створення ЗДПЛ. Внутрішня побудова ЗДПЛ. Відповідність конституційних прав та свобод людини в Україні універсальним стандартам ЗДПЛ.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966 р.) про стандарти прав людини (МПГПП). Право народів на самовизначення. Громадянські права. Політичні права. Принцип рівності, недискримінації, права меншин.

Перший факультативний протокол (1966 р.) та другий Факультативний протокол (1989 р.) до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права: порядок розгляду індивідуальних повідомлень.

Механізми контролю за імплементацією та здійсненням положень МПГПП. Комітет з прав людини.

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.) (МПЕСКП). Комітет з економічних, соціальних і культурних прав.

Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р.). Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок.

Конвенція про права дитини (1989 р.) Комітет з прав дитини.

Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (1984 р.). Комітет проти катувань.

Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965 р.). Комітет з ліквідації расової дискримінації.

Конвенція про права осіб з інвалідністю. Комітет з прав осіб з інвалідністю.

Практичне заняття 1

1. Загальна Декларація прав людини (1948 р.) як джерело універсальних міжнародно-правових стандартів прав людини.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966 р.) про стандарти прав людини (МПГПП).
3. Перший факультативний протокол (1966 р.) та другий Факультативний протокол (1989 р.) до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права: порядок розгляду індивідуальних повідомлень.
4. Механізми контролю за імплементацією та здійсненням положень МПГПП. Комітет з прав людини.

Практичне заняття 2

1. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.) (МПЕСКП). Комітет з економічних, соціальних і культурних прав.
2. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р.). Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок.
3. Конвенція про права дитини (1989 р.) Комітет з прав дитини.
4. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (1984 р.). Комітет проти катувань.
5. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965 р.). Комітет з ліквідації расової дискримінації.
6. Конвенція про права осіб з інвалідністю. Комітет з прав осіб з інвалідністю.

Змістовий модуль 3. Європейська система захисту прав людини

Тема 5. Захист прав людини в Європі.

Захист прав людини в рамках Ради Європи: загальна характеристика та порівняльний аналіз з іншими регіональними механізмами. Роль ЄС в системі захисту прав людини на регіональному рівні.

Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950): принципи тлумачення, особливості застосування в національному порядку. Досвід імплементації зарубіжними країнами Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.

Імплементація Україною Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції».

Європейська Хартія основних прав Європейського Союзу (2000) і проблема конкуренції двох європейських систем захисту.

Статут Права людини у період створення Ради Європи. Європейська комісія проти расизму і нетерпимості. Інститут Уповноваженого Ради Європи з прав людини. Принципи та стандарти Ради Європи у сфері захисту прав меншин. Рамкова конвенція про захист національних меншин 1995 р. – перший в історії Європи юридично зобов'язуючий

багатосторонній акт про захист національних меншин. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин 1992 р.

Європейська соціальна хартія (переглянута). Комітет запобігання катуванням Ради Європи. Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

Контрольний механізм за дотриманням прав людини в рамках ОБСЄ. Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ. Верховний комісар ОБСЄ у справах національних меншин.

Практичне заняття 1

1. Захист прав людини в рамках Ради Європи: загальна характеристика та порівняльний аналіз з іншими регіональними механізмами.
2. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950): принципи тлумачення, особливості застосування в національному порядку.
3. Європейська Хартія основних прав Європейського Союзу (2000) і проблема конкуренції двох європейських систем захисту.
4. Контрольний механізм за дотриманням прав людини в рамках ОБСЄ.

Тема 6. Європейський Суд з прав людини в системі міжнародного захисту прав людини.

Правові підстави діяльності Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ): Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Регламент ЄСПЛ. Статус Суду. Реформування ЄСПЛ та створення єдиного судового органу. Характер діяльності Суду. Юрисдикція Суду.

Предметна, темпоральна, персональна та просторова юрисдикції Суду. Міждержавні та індивідуальні скарги. Суб'єкти, що мають право на звернення до Суду. Процедура розгляду скарги в Суді.

Контроль комітету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень ЄСПЛ.

Прецедентне право Ради Європи: поняття та проблеми імплементації в Україні. Характер і значення рішень ЄСПЛ в його правозастосовній діяльності та діяльності національних органів.

Проблеми виконання рішень ЄСПЛ в Україні

Практичне заняття 1

1. Європейський Суд з прав людини (ЄСПЛ): порядок звернення та функції.
2. Предметна, темпоральна, персональна та просторова юрисдикції Суду.
3. Міждержавні та індивідуальні скарги. Суб'єкти, що мають право на звернення до Суду.
4. Процедура розгляду скарги в Суді.
5. Характер і значення рішень ЄСПЛ в його правозастосовній діяльності та діяльності національних органів.
6. Проблеми виконання рішень ЄСПЛ в Україні

МОДУЛЬ III

ІНШІ УНІВЕРСАЛЬНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Змістовний модуль 4. Інші універсальні міжнародні контролюючі органи за дотриманням міжнародних стандартів з прав людини

Тема 7. Інші універсальні міжнародні контролюючі органи за дотриманням міжнародних стандартів з прав людини у рамках міжнародних організацій.

Захист прав людини в діяльності Ліги націй.

Контрольні органи у рамках МОП. Комітет експертів по застосуванню конвенцій і рекомендацій. Адміністративна рада. Комітет з вільних асоціацій.

Контрольні органи в рамках ЮНЕСКО. Комітет з конвенцій і рекомендацій ЮНЕСКО.

Практичне заняття 1

1. Захист прав людини в діяльності Ліги націй.
2. Контрольні органи у рамках МОП:
3. Контрольні органи в рамках ЮНЕСКО. Комітет з конвенцій і рекомендацій ЮНЕСКО.

Змістовий модуль 5. Регіональні механізми захисту прав людини.

Тема 8. Міжамериканська система захисту прав людини.

Становлення та розвиток Міжамериканської системи захисту прав людини. Американська конвенція прав людини.

Повноваження Міжамериканської комісії з прав людини.

Міжамериканський Суд з прав людини. Характер діяльності Суду. Юрисдикція Суду.

Практичне заняття 1

1. Американська конвенція прав людини.
2. Повноваження Міжамериканської комісії з прав людини
3. Міжамериканський Суд з прав людини.

Тема 9. Африканська система захисту прав людини. Міжарабська система захисту прав людини.

Африканська система захисту прав людини – регіональна система захисту прав людини.

Африканська хартія прав людини і прав народів 1981 року. Діяльність Африканської комісії з прав людини і народів

Система захисту прав людини арабського регіону. Арабська хартія прав людини. Арабський комітет з прав людини.

Захист прав людини в рамках Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН)

Практичне заняття 1

1. Африканська система захисту прав людини – регіональна система захисту прав людини.
2. Африканська хартія прав людини і прав народів 1981 року.
3. Система захисту прав людини арабського регіону
4. Арабська хартія прав людини.
5. Захист прав людини в рамках Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН)

МОДУЛЬ IV

ПРАКТИКА МІЖНАРОДНОГО ЗАХИСТУ ОКРЕМИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Змістовий модуль 6. Громадянські (особисті) права людини у міжнародному праві

Тема 10. Міжнародний захист громадянських (особистих) прав людини

Обсяг і складові права на життя. Зобов'язання держави щодо права на життя. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на життя.

Обсяг та складові заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання. Зобов'язання держави щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання

Обсяг і складові права на свободу та особисту недоторканність. Зобов'язання держави щодо права на свободу та особисту недоторканність. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу та особисту недоторканність

Обсяг і складові права на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції. Зобов'язання держави щодо права на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до приватного життя. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до сімейного життя. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до житла. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до кореспонденції.

Обсяг і складові права на свободу думки, совісті та релігії. Зобов'язання держави щодо права на свободу думки, совісті та релігії. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу думки, совісті і релігії.

Обсяг і складові права на свободу вираження поглядів. Зобов'язання держави щодо права на свободу вираження поглядів. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу вираження поглядів.

Практичне заняття 1

1. Обсяг і складові права на життя.
2. Зобов'язання держави щодо права на життя.
3. Обсяг та складові заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.
4. Зобов'язання держави щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.

Практичне заняття 2

1. Обсяг і складові права на свободу та особисту недоторканність.
2. Зобов'язання держави щодо права на свободу та особисту недоторканність.
3. Обсяг і складові права на свободу думки, совісті та релігії.
4. Зобов'язання держави щодо права на свободу думки, совісті та релігії.

Практичне заняття 3

1. Обсяг і складові права на повагу до приватного і сімейного життя та житла.
2. Зобов'язання держави щодо права на повагу до приватного і сімейного життя та житла.
3. Обсяг і складові права на повагу до кореспонденції.
4. Зобов'язання держави щодо права на повагу до кореспонденції.

Практичне заняття 4

1. Обсяг і складові права на свободу вираження поглядів.
2. Зобов'язання держави щодо права на свободу вираження поглядів.
3. Практика ЄСПЛ щодо громадянських (особистих) прав людини.

Тема 11. Міжнародний захист політичних та економічних прав людини

Обсяг і складові права на свободу зібрань та об'єднання. Зобов'язання держави щодо права на свободу зібрань та об'єднання. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу зібрань та об'єднання.

Обсяг і складові права на власність. Зобов'язання держави щодо права на власність. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на власність.

Обсяг і складові заборони дискримінації. Зобов'язання держави щодо заборони дискримінації. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони дискримінації.

Обсяг і складові права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту. Зобов'язання держави щодо права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.

Практичне заняття 1

1. Обсяг і складові права на свободу зібрань та об'єднання.
2. Обсяг і складові права на власність.
3. Обсяг і складові заборони дискримінації.
4. Обсяг і складові права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.
5. Практика ЄСПЛ щодо політичних та економічних прав людини.

МОДУЛЬ V

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ.

Змістовий модуль 7. Обмеження прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів.

Тема 12. Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації.

Поняття обмеження прав і свобод людини. Дерогація. Можливості для обмеження прав і свобод в міжнародно-правових документах універсального рівня.

Відступ держави від своїх зобов'язань у сфері прав людини за надзвичайних станів. Умови для відступу від зобов'язань державами-членами Ради Європи за Європейською конвенцією з прав людини.

Практика Європейського суду з прав людини щодо обмеження прав.

Обмеження основних прав і свобод окремих категорій осіб.

Практичне заняття 1

1. Поняття обмеження прав і свобод людини. Дерогація.
2. Можливості для обмеження прав і свобод в міжнародно-правових документах універсального рівня.
3. Практика Європейського суду з прав людини щодо обмеження прав.
4. Обмеження основних прав і свобод окремих категорій осіб.

Тема 13. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів.

Співвідношення міжнародного права прав людини і міжнародного гуманітарного права.

Застосування міжнародних стандартів прав людини у період збройних конфліктів. Застосування принципу *lex specialis* до міжнародного гуманітарного права. Звичаяєве міжнародне гуманітарне право.

Захист поранених і хворих у діючих арміях. Захист поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі.

Захист військовополонених. Проблеми захисту українських військовополонених та порушення норм міжнародного гуманітарного права по відношенню до військовополонених захисників та захисниць України російською федерацією.

Захист цивільного населення під час війни. Захист жінок та дітей під час війни.

Соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії росії проти України.

Практичне заняття 1

1. Співвідношення міжнародного права прав людини і міжнародного гуманітарного права.
2. Застосування міжнародних стандартів прав людини у період збройних конфліктів. Застосування принципу *lex specialis* до міжнародного гуманітарного права.
3. Захист поранених і хворих у діючих арміях.
4. Захист військовополонених.
5. Захист цивільного населення під час війни. Захист жінок та дітей під час війни.

Змістовний модуль 8. Національні механізми захисту прав людини.

Тема 14. Національні засоби захисту прав людини.

Проблеми утвердження прав людини в Україні. Реформування національної правової системи та ефективність забезпечення і захисту прав людини.

Вплив правозахисних організацій на права людини у національній правовій системі. Судовий та позасудовий захист прав людини в Україні.

Конституційне правосуддя та права людини.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та особливості його діяльності на національному рівні.

Практичне заняття 1

1. Проблеми утвердження прав людини в Україні.
2. Вплив правозахисних організацій на права людини у національній правовій системі.
3. Судовий та позасудовий захист прав людини в Україні.
4. Конституційне правосуддя та права людини.
5. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та особливості його діяльності на національному рівні.
6. Проблеми реалізації норм міжнародного гуманітарного права в період збройної агресії росії проти України.

ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Тематика індивідуальних завдань

Характеристика доцільності конституційного закріплення прав “другого покоління”.

Уявлення античних мислителів про соціальну справедливість.

Погляди на соціальну справедливість в період середньовіччя.

Н. Радищев про соціальні права людини.

Проблема правосуб’єктності особи в міжнародному праві.

Взаємодія міжнародного і внутрішньодержавного права у сфері правового захисту особи.

Плюралістична наукова думка щодо сутності міжнародно-правового захисту людини

Історія прийняття Загальної декларації прав людини.

Діяльність юристів України щодо змістовного наповнення білля про права людини.

Міжнародний пакт про громадянські й політичні права, його роль у забезпеченні контролю за діяльністю держави із захисту прав особи.

Характеристика статуту ООН як універсального документа захисту прав людини.

Характеристика передумов створення інституту омбудсмена в різних країнах.

Специфіка утворення інституту омбудсмена у Великобританії та Франції.

Особливості функціонування інституту омбудсмена в постсоціалістичних країнах.

Розвиток і становлення інституту омбудсмена в сучасний період.

Історичні аспекти прийняття Європейської Конвенції захисту прав людини та основних свобод.

Специфіка захисту прав людини в державах Африки.

Роль ЄС в системі міжнародно-правового захисту людини.

Переваги та недоліки американської системи захисту прав людини.

Вплив тристороннього характеру діяльності МОП на особливості контрольного механізму Організації.

Характеристика діяльності Комітету експертів Адміністративної Ради МОП.

Плюралістична наукова думка щодо можливості сприйняття системи контролю МОП Організацією Об’єднаних Націй.

Порівняльні аспекти європейського контрольного механізму забезпечення дотримання прав людини та американського контрольного механізму.

Переваги та недоліки контрольного механізму з прав людини в Європі.

Характеристика можливості запозичення європейського досвіду щодо контролю дотримання прав людини державами Америки та Африки

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (іспит, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості умінь поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Студент має право на оскарження результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	22	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	20	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	18	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота								ІЗ	Іспит	Сума
М1	М2		М3		М4	М5				
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5	ЗМ6	ЗМ7	ЗМ8			
5	5	5	5	5	5	5	5	30	30	100

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- Природа і сутність прав людини.
- Класифікація прав людини.
- Співвідношення понять прав людини і прав громадянина.
- Права людини в історії всесвітньої політико-правової думки.
- Основні сучасні доктрини прав людини.
- Закріплення прав і свобод людини в Загальній декларації прав людини 1948 року.
- Поняття та елементи правового статусу людини та громадянина.
- Поняття громадянства. Принципи громадянства.
- Способи набуття та припинення громадянства.
- Природноправовий та позитивістський підходи до визначення прав людини.
- Правовий статус іноземців, осіб без громадянства та біженців.
- Підстави обмеження прав і свобод людини та громадянина.
- Правовий статус національних меншин.
- Покоління прав людини.
- Особисті (громадянські) права і свободи людини та громадянина і міжнародний механізм їх захисту.
- Підстави класифікації основних прав і свобод людини та громадянина.
- Політичні права і свободи людини та громадянина та міжнародний механізм їх захисту.
- Право на свободу світогляду і віросповідання та міжнародний механізм його захисту.
- Право на свободу, особисту недоторканність та поважання гідності людини і міжнародний механізм його захисту.
- Економічні і соціальні права та свободи людини і громадянина та міжнародний механізм їх захисту.
- Культурні права і свободи людини та громадянина і міжнародний механізм їх захисту.
- Конституційні обов'язки людини та громадянина.
- Імплементация Міжнародного пакту про громадянські та політичні права в Конституцію України.
- Індивідуальні та колективні права.
- Імплементация Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права в Конституцію України.
- Поняття та система гарантій прав і свобод людини та громадянина.
- Право на правову допомогу.
- Право на судовий захист.
- Особливості реалізації права громадян на судовий захист у міжнародному кримінальному судочинстві.
- Характеристика процедури – хабеас корпус.
- Історія розвитку інституту омбудсмена в зарубіжних країнах.
- Роль правоохоронних органів у міжнародному захисті прав і свобод людини.
- Захист прав людини за допомогою неурядових, правозахисних організацій, громадських об'єднань, політичних партій, засобів масової інформації.
- Форми реалізації права на петицію в зарубіжних країнах.

Адміністративна юстиція в зарубіжних країнах.
Міжнародний Біль про права людини.
Статут ООН про права людини.
Конвенційні контрольні органи: система, повноваження.
Механізм розгляду індивідуальних скарг в органах ООН.
Відповідальність за порушення прав людини у міжнародному праві.
Діяльність Верховного комісара ООН з прав людини.
Характеристика міжнародних документів у сфері захисту прав жінок.
Характеристика міжнародних документів у сфері захисту прав дитини.
Характеристика міжнародних документів у сфері захисту економічних і соціальних прав людини.
Європейські документи з питань прав людини.
Склад та повноваження Європейського Суду з прав людини.
Регламент Європейського Суду з прав людини.
Підстави та порядок звернення до Європейського Суду з прав людини.
Умови прийнятності скарги до Європейського Суду з прав людини.
Механізм проходження заяви в Європейському Суді з прав людини.
Захист прав та майнових інтересів у Європейському суді з прав людини.
Європейська Конвенція про захист прав людини та основних свобод як джерело Європейського права у галузі захисту прав людини та правова основа діяльності Європейського Суду з прав людини.
Система міжнародних судів.
Територіальна юрисдикція міжнародних судів.
Порядок створення та компетенція міжнародних судів.
Поняття і загальна характеристика правового статусу суддів міжнародних судів.
Формування складу міжнародних судів.
Суд Європейського Союзу: порядок формування та призначення.
Спеціалізовані органи ООН щодо захисту прав людини.
Правовий статус міжнародних суб'єктів щодо захисту прав людини.
Міжнародні стандарти забезпечення прав людини в діяльності правоохоронних органів.
Форми та методи міжнародного захисту прав людини.
Міжнародний захист прав людини у період збройних конфліктів.
ООН в механізмі міжнародного захисту прав людини.
Сучасний стан міжнародного захисту прав людини.
Співвідношення міжнародного та національного права щодо захисту прав людини.
Сучасні тенденції розвитку міжнародних засобів щодо забезпечення прав людини.

Методичне забезпечення

Навчальні посібники

Наливайко Л. Р., Степаненко К. В., Щербина Є. М. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко, Є. М. Щербина. Дніпро : ДДУВС, 2020. 260 с.

Опольська Н.М., Бабой А.М., Бабой В.С. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. – Вінниця: Твори. 2021. – 408 с.

Методичні праці

Міжнародний захист прав людини: методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів спеціальності 081 «Право». Уклад. Н.А. Сердюк, Є.В. Перегуда, А.М. Бабюк, І.О. Мамонтов, В.В. Єгоров. Київ-Тернопіль: КНУБА, ФО-П Шпак В.Б., 2021. 54 с.

Нормативно-правові акти

African Charter of Human and Peoples' Rights. URL: <http://surl.li/egvkr>.

American Declaration of the Rights and Duties of Man. URL: <http://surl.li/egvkt>.

Slavery Convention (25 September 1926). URL: <http://surl.li/egvlb>.

UN Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women. URL: <http://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.htm>.

United Nations Charter. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text>.

Декларація тисячоліття Організації Об'єднаних Націй. 2000. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_621.

Договір про заснування Європейської Спільноти [Електронний ресурс] // ЄЕС. 1957. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_017.

Європейська соціальна хартія (переглянута) (ETSN163) 1996. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_062.

Європейська соціальна хартія від 18 жовтня 1961 р. і Протокол 1988 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_300

Заборона катування: практика Європейського суду з прав людини, міжнародні нормативні акти та законодавство України [Текст] : наук.-практ. посіб. / [уклад.: А. О. Смирнов та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук А. В. Столітнього та канд. юрид. наук С. В. Шмалені ; [European court of human rights, Cour Européenne des droits de l'homme]. Київ : Норма права, 2019. 819 с.

Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс] // Прийнята і проголошена в резолюції 217 А (III) Генеральної Асамблеї від 10 грудня 1948 року URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text

Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 4 листопада 1950 р.: офіц. текст URL: <http://www.echr.ru/documents/doc/2440800/2440800-001.htm>.

Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154/conv#Text

Конвенція про права дитини № 995_021 від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021/conv#top

Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text

Конвенція про припинення злочину апартеїду та покарання за нього від 30 листопада 1973 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_149#Text

Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1984 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text

Конституція (Основний Закон) України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.Ст. 141.

Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105#Text

Міжнародна конвенція проти апартеїду в спорті від 10 грудня 1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_122#Text.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнародний документ. Організація Об'єднаних Націй від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Міжнародний

документ. Організація Об'єднаних Націй від 19.10.1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

Міжнародний пакт про соціальні, економічні та культурні права. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права і Факультативний протокол № 1 до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права. К.: Право, 1995.

Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями від 30.08.1955 № 995_212 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212#Text

Нормативно-правові акти з міжнародного гуманітарного права : довідник / В. І. Перепада [та ін.] ; Нац. гвардія України, Нац. акад. Нац. гвардії України. Харків : НАНГУ, 2021. 184 с.

Правила процедури Міжамериканського суду з прав людини, 2009 : офіц. текст. URL: http://www.corteidh.or.cr/reglamento_eng.cfm

Правила процедури Межамериканської комісії по правам человека, прийнятих в 2009 г., в редакції 2011 г. и с изменениями, вступившими в силу в 2013 г. : офіц. текст // Офіційний сайт ОАГ/ URL: <http://www.oas.org/en/iachr/mandate/Basics/rulesiachr.asp>

Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>

Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>

Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей: Закон України від 26.01.2022. № 2010-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2010-20#Text>

Резолюція 1503 (XLVIII) Економічної та Соціальної Ради Процедура розгляду повідомлень про порушення прав людини та основних свобод від 27.05.1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_287#Text

Резолюція 2000/3 Економічної та Соціальної Ради ООН «Процедура розгляду повідомлень стосовно прав людини» від 16.06.2000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_994#Text

Резолюція 34/169 Генеральної Асамблеї ООН «Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку» від 17.12.1979 № 995_282. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_282#Text

Резолюція 48/141 А Генеральної Асамблеї ООН «Верховний комісар щодо заохочення і захисту всіх прав людини» від 20.12.1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_709#Text

Резолюція 60/1, прийнята Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй, «Підсумковий документ Всесвітнього саміту 2005 року» від 16.09.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_e56#Text

Резолюція Генеральної асамблеї ООН «Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості і дискримінації на основі релігії та переконань від 25.11.1981 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284#Text

Римський статут 1998 р Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text

Рішення Верховного Суду США, «Свобода релігії». Харківська правозахисна група. Київ : «Оптима», 2005. 253 с.

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Акопян проти України» від 5.06.2014. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_a13

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Алієв проти України» від 29.04.2003. URL: <http://www.minjust.gov.ua/171>.

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Беляєв та Дігтяр проти України» від 16.02.2012. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-171897>

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Веніамін Тимошенко та інші проти України» від 02.10.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a44#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Веренцов проти України» від 11.04.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_945#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Володимир Поліщук та Світлана Поліщук проти України» від 30.09.2010. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_822.

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Гарнага проти України» від 16.05.2013. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_960

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Герашенко проти України» від 7.11.2013. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_985.

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Головань проти України» URL: <http://www.minjust.gov.ua/file/1442>.

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Кривенький проти України» від 16.02.2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d48#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Кривіцька та Кривіцький проти України» від 2.12.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_774#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Курочкін проти України» від 20.05.2010. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_841. 99. Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Полтораченко проти України» від 18.01.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_252#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Роман Заров проти Росії» від 4.12.2015. URL: <http://european-court.ru/tag/roman-zaharovprotivrossii/>

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Савіні проти України» від 18.12.2008. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_454.

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Совтрансавто-Холдинг» від 25.07.2002 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_043#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Странніков проти України» від 03.05.2005 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_389#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Тімотієвич проти України» від 8.11.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_439#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Тросін проти України» від 23.02.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_940#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Фонд “Батьківська турбота” проти України» від 09.10.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d03#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі «Хант проти України» від 7.12.2006. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_126.

Рішення Європейського суду з прав людини в справі Гусинский против России (19 травня 2004) URL: <http://khp.org/index.php?id=1359449195>

Рішення Європейського суду з прав людини в справі Дубовик проти України (15 жовтня 2010) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_516#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі Ігнаткіна проти України (21 травня 2015) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a65#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі Корнев і Карпенко проти України (21 жовтня 2010) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_637#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі Нечипорук і Йонкало проти України (21 квітня 2011) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_637#Text

Рішення Європейського суду з прав людини в справі Орлик проти України (21 травня 2015) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_399b11#Text

Рішення ЄСПЛ в справі Брюггеман і Шойтен проти Німеччини (27 березня 2008) URL: <http://www.echr.ru/documents/doc/12067500/12067500-006.htm>

Рішення ЄСПЛ як підстава для перегляду конкретної справи ВСУ: відновлення порушеного права чи формальність? URL: <https://yurgazeta.com/dumka-eksperta/rishennya-espl->

yak-pidstava-dlya-pereglyadukonkretnoyi-spravi-vsu-vidnovlennya-porushenogo-prava-ch.html

Статут ООН від 26.06.1945. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-in/laws/main.cgi?nreg=995_010&c=1

Хартія про основоположні права Європейського Союзу 2007 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524tfText

Допоміжна література

Аляб'єва Н. В. Міжнародне приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. С. Г. Кузьменка. К. : Центр учбової літератури, 2010. 315 с.

Алямкін, Р. В. Міжнародне гуманітарне право [Текст] : курс лекцій ; НАН України, Київ. ун-т права, Каф. міжнар. права та порівнял. правознавства. Київ : Компринт, 2015. 133 с.

Антонович М. Імплементация Міжнародного пакту про громадянські і політичні права в Україні: кризь призму Комітету ООН з прав людини. Право України. 2004.- № 8. С. 33-36

Антонович М. М. Права людини та їх захист: Навч. дисципліна. Національний ун-т «Києво-Могилянська академія». Факультет правничих наук. К., 2001. 32 с.

Антонович Мирослава. Україна в міжнародній системі захисту прав людини: Теорія і практика. Монографія. К.: Вид-й дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 384 с.

Анцупова Т. О. Співробітництво європейських міжурядових організацій на сучасному етапі розвитку європейської інтеграції. Актуальні проблеми держави і права. 2005. Вип. 25. С. 563-566.

Арістотель. Політика / Пер. з давньогрецької, авт. передм. О. Кислюк. К.: Основи, 2000. 239 с.

Базов В. П. Кримінальна відповідальність за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права: навч. посібник. К. : Істина, 2003. 135 с.

Базов В. П. Основи міжнародного гуманітарного права для прокурора (з довідковими матеріалами): наук.-практ. посіб. / [В. В. Власюк та ін.] ; Ген. прокуратура України [та ін.]. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2019. 232 с.

Баймуратов М. А. Международные органы по защите прав человека // Баймуратов М. А. Международное публичное право: Учебник. К., 2004. С. 241-246.

Баймуратов М. А. Международные акты о правах человека и законодательство Украины // Баймуратов М. А. Международное публичное право: Учебник. К., 2004. С. 246-287.

Буроменський М. В. Міжнародний захист прав людини та права біженців: навч. посібник. К., 2002. 160 с.

Буроменський М. В. Звернення до Європейського Суду з прав людини: практика Суду і особливості українського законодавства. Харків: Фоліо, 2000. 32 с.

Буткевич В. Г. Регіональні системи захисту прав людини та основних свобод. Міжнародне право. Основні галузі. К., 2004. С. 223-229

Буткевич В. Г. Міжнародне право: Основні галузі: підручник для студ. вищих навч. закл. за спец. «Міжнародне право», «Міжнародні відносини» / С. А. Войтович, О. М. Григоров, Л. Г. Заблоцька, О. В. Задорожній В. Г. Буткевич (ред.). К.: Либідь, 2004. 814 с.

Бущенко А. Річний звіт 2015 Українська Гельсінська спілка з прав людини [Електронний ресурс] / Аркадій Бущенко Режим доступу до ресурсу: http://helsinki.org.ua/wpcontent/uploads/2015/12/Prev_UGSPL_Year_Report_Ukr.pdf.

Висновок Головного науково-експертного управління. 2004. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5105&skl=5.

Вінгловська О. І. Співробітництво держав в рамках ООН по захисту прав дитини. Вісник Київського університету. Міжнародні відносини. Випуск 3. 1995. С. 41-47.

Гнатовський М. Заборона катування в міжнародному праві: взаємодія міжнародного права прав людини, міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права. Український часопис міжнародного права, 2005. № 1. С. 21-26.

Гнатівський М. М. Міжнародне гуманітарне право: довід. для юристів громад. приймалень / М. М. Гнатівський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель ; Укр. Гельсін. спілка з прав людини, Фонд підтримки фундамент. дослідж. Одеса : Фенікс, 2015. 89с.

Грушова А.Т. Проблема прав людини в контексті глобалізаційних процесів. Актуальні проблеми міжнародних відносин. Вип. 40. Ч. II. К., 2003. С. 31-34.

Грушова А.Т. Проблеми захисту прав людини в діяльності ООН [Текст]: дис... канд. політ. наук: 23.00.04. Київський національний ун-т ім. Тараса Григоровича Шевченка. К., 2004. 208 с.

Губар О. Систематизація принципів концепції прав людини. Антропологія права: філософський та юридичний виміри: ст. учасн. Третього всеукр. «круглого столу» (м. Львів, 23-24 листоп. 2007 р.). Л., 2008. С. 110-123.

Гудима Д. Права людини: антрополого-методологічні підходи до їх дослідження. Вісник Академії правових наук України. Х., 2009. № 1. С. 40-47.

Данильян О. Г. Теоретико-методологічні проблеми захисту прав людини в сучасному суспільстві. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. Х., 2013. № 3. С. 84-91.

Денисов В., Євінтов В. Міжнародна система захисту прав людини - новий етап розвитку. Права людини в Україні: Щорічник 1994. К., 1996. С. 16-21.

Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е. Європейське право в галузі прав людини: джерела і практика застосування / Пер. з англ. К., 1977. 583 с.

Дір І. Ю. Захист громадянських прав людини в Україні в рамках Ради Європи: автореф. дис ... канд. юрид. наук / І. Ю. Дір. Київ: Б.в., 2010. 20 с.

Добрянський С. Хартія основних прав європейського союзу: здобутки та перспективи Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2014. Випуск 59

Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини . К.: Алерта, 2013. 368 с.

Євінтов В. І. Імплементация рішень Європейського суду з прав людини.// Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України / За ред. д.ю.н., проф. В. Н. Денісова. К., 2006. С. 184-197.

Заблоцька Л. Г., Федорова А. Л., Шинкаренко Т. І. Політико-правові аспекти діяльності Ради Європи. К., 2007. 300 с.

Задорожній О. В. Порушення агресивною війною Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права: монографія ; Укр. асоц. міжнар. права, Ін-т міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, Каф. міжнар. права. Київ : К.І.С., 2015. 712 с.

Захист прав людини в умовах суспільних трансформацій: концептуальні та нормативно-правові засади: [колект.] монографія / [Д. О. Маріц та ін. ; ред.: Д. О. Маріц, О. Л. Львова] ; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т ім. Ігоря Сікорського". Вінниця : Твори, 2021. 340 с.

Звичасві норми міжнародного гуманітарного права. / Т-во Червон. Хреста України, Фонд підтримки фундам. дослідж. ; [передм. Т. Р. Короткий, Є. В. Лук'янченко ; вступ. ст. М. М. Гнатівський]. Одеса : Фенікс, 2018. 39 с.

Значимість діяльності Ради Європи в царині прав людини. Бюлетень Центру інформації та документації Ради Європи в Україні. 1998. № 1. С. 8-61.

Ісакович С. В. Механізм діяльності ООН щодо захисту прав людини. Укр. часопис прав людини. К., 1994. № 1. С. 23-28.

Кавун В.Ф. Механізми міжнародного контролю у сфері прав людини. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. К., 2008. С. 67-75 .

Калмикова О. С. Хартія Європейського Союзу про основоположні права людини. Пошук концептуальних засад розвитку сучасної науки: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 3 листопада 2012 р.). К.: Центр наукових публікацій. 2012. С. 76-77.

Капустинський В.А. Вплив діяльності Європейського суду з прав людини на формування національних правозахисних систем і дотримання державами стандартів захисту прав людини: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00. Інститут законодавства Верховної Ради

України. К., 2006. 20 с.

Карпачева Н. І. Права людини у світлі контрольних механізмів ООН: перший практичний досвід незалежної України. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України. К., 2006. С. 172-183.

Ковінько Д. В. Історія ідей та основні етапи розвитку прав людини. Адміністративне право і процес. 2012. №2. С. 109–115

Комітет виборців України. ВГО "Комітет виборців України". 1994. URL: <http://cvu.org.ua/>.

Комплексне дослідження стану прав людини в Україні. Насильство щодо жінок та домашнє насильство. Інформаційний портал Харківської правозахисної групи. URL: <http://khp.org/index.php?r=1.5.24>.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: основні положення, практика застосування, український контекст / уклад. і наук. ред. О. Л. Жуковська. К.: ВПОЛ, 2004. 960 с.

Крегул Ю. І. Права і свободи людини: навч. посіб. / Ю. І. Крегул, В. В. Ладиченко, В. І. Орленко. К.: Книга, 2004. 288 с.

Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції. К., 2000. 469 с.

Мережко О. Культурний релятивізм і природа фундаментальних прав людини. Український часопис прав людини. 1996. №1. С. 55-59.

Мережко О. О. Концепція гуманітарної інтервенції та механізм захисту прав людини в рамках ООН : дис... канд. юрид. наук: 12.00.11; Київський національний ун-т ім. Т.Шевченка. Інститут міжнародних відносин. К., 1996. 175 л.

Мережко О. О. Правове регулювання світової торгівлі в системі ГАТТ/СОТ / О. О. Мережко, М. І. Неліп. – К. : Наукова думка, 1999. –104 с.

Мережко О. О., Неліп М. І. Силовий захист прав людини: питання легітимності в сучасному міжнар. праві: Навч. посібник. К. : Наукова думка, 1998. 188 с.

Меркушев В. Н. Права человека в контексте культурных различий: сравнительный анализ современных политологических концепций. Екатеринбург, 2005. 217 с.

Мицик В. В. Права національних меншин у міжнародному праві. К., 2004.

Міжнародне гуманітарне право і права людини / ООН, Центр прав людини, Харківська правозахисна група, Українсько-Американське Бюро захисту прав людини. Х. : [б.в.], 1994. 14 с.

Міжнародне право в документах / М.В. Буроменський (уклад.). Х.: Вид-во Національного ун-ту внутрішніх справ, 2003. 376 с.

Міжнародне право. Основні галузі. К.: Либідь, 2004. С. 206-208.

Міжнародно-правові та законодавчі засади реалізації й захисту прав та інтересів учасників приватних відносин в умовах збройних конфліктів : зб. наук. пр. / [Гарієвська М. Б. та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. Д. Крупчана] ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. В. Г. Бурчака. Київ : НДІ приват. права і підприємництва ім. В. Ф. Бурчака НАПрН України, 2018. 223 с.

Муравйов В. І. Право Європейського Союзу // Дмитрієв А. І., Муравйов В. І. Міжнародне публічне право. Навчальний посібник. К., 2001. С. 472-531.

Новак Манфред. Організація Об'єднаних Націй. Довідник для гельсінкських комітетів. Посібник з моніторингу, захисту прав людини і менеджменту неурядових громадських організацій. Варшава: польський Гельсінкський фонд з прав людини. 1997. С.23-29.

Опольська Н. Міжнародний захист прав людини: навч. посіб; Вінниц. нац. аграр. ун-т. - Вінниця : Твори, 2021.- 407 с.

Пазюк А.В. Міжнародно-правовий захист права людини на приватність персоніфікованої інформації. - Рукопис. дисерт. на здобуття наукового ступеня к. ю. н. за спец. 12.00.00 - міжнародне право. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2004. 548 с.

Панкевич І.М. Проблеми обмеження прав людини у рішеннях Європейського суду з прав людини. Вісник Львівського Університету. Серія юридична. 2000. Випуск 35. С. 16-20.

Панцир С. Європейська соціальна хартія (переглянута): нові підходи до забезпечення соціальних прав громадян і перспективи для України. Українсько-американське бюро захисту прав людини: український журнал про права людини. К., 2005. № 3-4. С. 5-26.

Пастухова Л. В. Європейський механізм забезпечення прав людини . Сімф.: Таврія, 2009. 224 с.

Піляєв І. С. Європейська хартія регіональних мов або міноритарних мов та проблеми її застосування в Україні . Україна в політико-правовому просторі Ради Європи: Досвід і проблеми. К.: Вентурі, 1999. С. 158-170.

Рабінович П. Європейська конвенція з прав людини: філософсько - антропологічні та гносеологічні засади її застосування Страсбурзьким судом. Право України. 2010. № 10. С. 135-146.

Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посібник. Вид. 5 те зі змінами. К.: Атіка, 2001. 176 с.

Рабінович П. М. Права людини та їх юридичне забезпечення. К., 1992. 135 с.

Рабінович П. Рішення Європейського суду з прав людини: до характеристики концептуально-методичних засад їх обґрунтування. Практика Європейського суду з прав людини: Рішення. Коментарі. К., 1999. № 1. С. 357-366.

Рабінович П. М. Права людини і громадянина у Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень). Харків, 2000. 64 с.

Рабінович П.М. Права людини: концептуальні засади. / Права людини і громадянина: проблеми реалізації в Україні: Праці Львівської лабораторії прав людини АПрН України. К., 1998. 276 с.

Регламент суду від 4 листопада 1998 року // Практика Європейського суду з прав людини: Рішення, коментарі. 1999. № 1. С. 217-260.

Рияд Таха Шамсан. Международная система защиты прав человека: учеб. пособие. Одесса : ТЭС, 2021. 422 с.

Роговик О.Д. Історія розвитку африканської системи захисту прав людини 1979-2002 рр. Право і суспільство. №3. Ч. 3. Львів, 2015. С. 44-50.

Руднева О. Коментування та імплементація: Конвенції з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок. Юридичний вісник України, 2003. № 6. С. 4.

Сащенко М.І. Рішення ЄСПЛ як частина національного законодавства: проблемні питання, що виникають при виконанні та шляхи їх вирішення Молодий вчений. № 11 (63). 2018. С. 131-134.

Сенаторова О. В. Права людини і збройні конфлікти : навч. посіб.; [Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union] ; підгот. в рамках реалізації і за підтримки Програми ЄС ERASMUS + 573861-EPP-1-2016-1-EE-EPPKA2-SBHE-JP "European Human Rights Law for Universities of Ukraine and Moldova" HRLAW. Харків : Лисенко І. Б., 2019. 206 с.

Сидоренко Н.С. Механізм контролю за виконанням положень Європейської соціальної хартії. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: Міжнародні відносини. К.,2002. Випуск 21-24. С. 80-86.

Сіваш О. М. Африканська Хартія прав людини і прав народів та її контрольний механізм. Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». URL: http://dSPACE.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/7986/1/Sivash_245-248.pdf.

Супрун Д.М. Організаційно-правові засади та юрисдикційні основи діяльності Європейського Суду з прав людини: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.11 / Д.М. Супрун. Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2002. 22 с.

Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: компендіум / за заг. ред. О. В. Сердюка, І. В. Яковюка. 2 - ге вид., допов. Харків: Право, 2019. 404 с.

Теорія та принципи міжнародного гуманітарного права : монографія / В. П. Базов ; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. Київ : Фенікс, 2020. 11 с.

Товт М. Міжнародно-правовий захист національних меншин (тенденції сучасного розвитку). Ужгород, 2002. 160 с.

Цюрупа М. В. Миротворчі операції як міжнародно-правовий та воєнно-гуманітарний феномен: навч. посібник; Національна академія оборони України, Військовий гуманітарний ін-т. К. : ВГІ НАОУ, 2003. 78 с

Чиж І.С. Україна в Раді Європи. Київ: Парламентське видавництво, 2001. 384 с.

Шуміло, Інеса Анатоліївна. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посіб; [Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union] ; підгот. в рамках реалізації і за підтримки Програми ЄС ERASMUS + 573861-EPP-1-2016-1-EE-EPPKA2-SBHE-JP "European Human Rights Law for Universities of Ukraine and Moldova" HRLAW. Харків : Лисенко І. Б., 2019. 164 с.

Яковюк І. Права людини в Європейському Союзі: загальнотеоретичний аналіз. Вісник Академії правових наук України. 2009. № 1. С. 55-63.

Додаткова література іноземною мовою

Alston P., Crawford J. The Future of the UN Human Rights Treaty Monitoring. Cambridge: University Press, 2000.

American Convention on Human Rights 22.11.1969. : the official text // Basic Documents Pertaining to Human Rights in the Inter-American System (Updated to February 2011). Secretariat of the Inter-American Court on Human Rights. - P. 29-56. URL: <http://www.oas.org/juridico/english/treaties/b-32.html>

Arab Charter on Human Rights, 2004. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/551368>

Asbjorn E., Krause C., Rosas A. Economic, Social and cultural rights. Textbook. Dordrecht, 1998.

Bair Johann. The International Covenant on Civil and Political Rights and its (first) optional protocol: a short commentary based on views, general comments, and concluding observations by the Human Rights Committee. Frankfurt am Main; New York: P. Lang, 2005.

Brownlie I. The Protection of Individuals and Groups. Principles of Rights International Law. 6th ed. Oxford: University Press, 2003. P. 497-578.

Brownlie I. The Rights of Peoples in Modern International Law. The Rights of Peoples. Ed. by J. Crawford. Oxford: Clarendon Press, 1988.

Cassese A. Human Rights in a Changing World. London, 1990.

Cassese A. Protection of Human Rights. International Law. Oxford: University Press, 2001. P. 349-376.

Dominic McGoldrick. The Human Rights Committee: its role in the development of the International Covenant on Civil and Political Rights. Oxford: Clarendon; New York: Oxford University Press, 1991. Craven, Matthew C. R.

Donnelly J. Cultural relativism and universal human rights. Human Rights Quarterly. 1984. Vol. 6.

Finnis J. Natural Law and Natural Rights. New York: Oxford University Press, 1980.

Human Rights in International Law (ed. T. Meron), 2 vols. Oxford, 1984.

Inter-American Convention Against Racism, Racial Discrimination and Related Forms of Intolerance : the official text. 2013 (A-68). Официальный сайт ОАГ. URL: http://www.oas.org/en/sla/dil/docs/inter_american_treaties_A-68_racism.pdf (дата обращения: 10.10.2015).

Inter-American Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Persons with Disabilities, 7 June 1999, Organization of American States : the official text. AG/RES. 160H (XXIX-O/99).

Inter-American Convention to Prevent and Punish Torture, 22 February 1987 : the official text. OAS Treaty Series No 67, reprinted in 25 I.L.M., 1986.

Johann Bair. The International Covenant on Civil and Political Rights and its (first) optional protocol: a short commentary based on views, general comments, and concluding observations by the Human Rights Committee. Frankfurt am Main; New York: P. Lang, 2005.

Lauterpacht H. International Law and Human Rights / With a new introd. for the Garland; ed. by I. Silver. New York, 1973. 360p.

Lawson E. Encyclopedia of Human Rights. Taylor & Francis Publishers, 1996.

Macdonald. R The European System for the Protection of Human Rights. Dordrecht, Martinus Nijhoff Publ, 1993.

Malcolm N. Shaw. The American Convention on Human Rights. International Law. Sixth printing. Cambridge, 2007. P. 354-362.

Malcolm N. Shaw. The American Convention on Human Rights // Malcolm N. Shaw. International Law. Sixth printing. Cambridge, 2007. P. 354-362.

Malcolm N. Shaw. The International Protection of Human Rights. Shaw. International Law. Sixth printing. Cambridge, 2007. P. 266-318

Mashood A. Baderin. International Human Rights and Islamic Law. Oxford: University Press, 2005.

Matthew C. R. Craven. The International Covenant on Economic, Social, and Cultural Rights: a perspective on its development. Oxford: Clarendon Press Published, 1998.

Mc. Dougal M.S., Lasswell H. and Chen L.C. Human Rights and World Public Order, 1980.

Newman F. and Weissbrodt D. International Human Right. Cincinnati, 1996.

Nowak M. Introduction to the International Human Rights Regime. Leiden/Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2003.

O'Byrne Daren J. Human rights: an introduction. London: Pearson Education, 2003.

Pasqualucci Jo M. The practice and procedure of the Inter-American Court of Human Right. Cambridge University Press, 2003.

Rehman J. African Charter on Human and Peoples' Rights. International Human Rights Law. A Practical Approach. Harlow, 2003. P. 235-265.

Rehman J. International Human Rights Law. A Practical Approach. Harlow, 2003.

Rehman J. The Inter-American System for the Protection of Human Rights. International Human Rights Law. A Practical Approach. Harlow, 2003. P. 203-234.

Robertson A. H. and Merrills J. G. Human Rights in the World, 4th edn. Manchester, 1996.

Shaw Malcolm N. The International Protection of Human Rights. International Law. Cambridge University Press, 1997. P. 196-295.

Sieghart P. The International Law of Human Rights. London, 1983.

Sohn L. and Buergenthal T. International Protection of Human Rights. 1973.

Symonides J. Human Rights: Concepts and Standards. UNESCO Publications, 2000.

The African Charter on Human and Peoples Rights. The Hague: Kluwer Law International, 1977.

The International Covenant on Economic, Social, and Cultural Rights: a perspective on its development. Oxford: Clarendon Press Published, 1998.

The Universal Declaration of Human Rights. A common standard of achievement / Ed. Gudmundur Alfredsson. The Hague, 1999.

Інформаційні ресурси

Офіційний сайт Ради Європи. URL: <http://hub.coe.int/ru/>

Офіційний сайт Європейського Союзу URL: <http://europa.eu/>

Офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва в Європі URL: <http://www.osce.org/>

Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй URL: <http://www.un.org/>

Офіційний сайт Верховної Ради України. Міжнародні документи URL:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/c/stru3/spi>

Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Освітній сайт КНУБА. Сторінка дисципліни «Міжнародний захист прав людини».

URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2867>.

Юридична бібліотека. URL: <http://pravo.biz.ua/>

Союз юристів України. URL: <http://www.lawyersunion.org.ua>

Верховний суд України. URL: <http://www.scourt.gov.ua/>

British Library: Online Gallery. URL: <http://www.bl.uk/onlinegallery/index.html>

The Online Books Page. URL: <http://www.onlinebooks.library.upenn.edu/>

Правові системи НаУ. URL: <http://www.nau.kiev.ua/>

Юр-Инфо - сайт для юриста. URL: <http://www.yur-info.org.ua>